

נותן בבלי מאי ניהו, אילימא דדמי לקבלה, מי דמי, התם ממילא הבא איהו קא שקיל ורמי. ¹²³1234567 קא שקיל ורמי.

ראה באור שמח החדש על מנחות דף י"א ע"ב, מש"כ רבינו לחלק עפ"י סוגין במהות הקבלה בדם דממילא הוא ולכן מהני ביה אויר כלי, לנתינת הקומץ במנחה דאיהו שקיל ויהיב ולכן לא מהני ביה אויר כלי, עיי"ש.

¹²⁴1234567 י"ד ע"א

שמעתי שטבילת אצבע מפגלת בחטאת פנימית כו', חטאות החיצונות פשיטא לא כתיב בהו וטבל כו' ¹²⁵1234567 שמעתי שטבילת אצבע מפגלת בחטאת פנימית כו', חטאות החיצונות פשיטא לא כתיב בהו וטבל כו'

ע"ל האמור בחטאת אהרן דיום שמיני למילואים (ויקרא ט' ח'-ט'): "וישחט את עגל החטאת ויקריבו בני אהרן את הדם אליו ויטבול אצבעו בדם" ¹²⁴124. הנה בשאר קרבנות כתיב "וימציאו אליו את הדם" ¹²⁵125 וכאן "ויקריבו". והנראה לי פשוט דזה היום היה יום ראשון לעבודה באהרן ונתחנך אהרן בעבודה, ורצה להתחנך בכל ד' עבודות: שחיטה, קבלה, הולכה, זריקה, ולכן "וישחט וכו'" ¹²⁶126, והנה בכל מקום בחטאות החיצוניות כתוב "ולקח הכהן באצבעו", לבד בחטאת פנימית דכתיב "וטבל", ואמר בגמרא בפ"ק דזבחים דמשום הכי כתב "וטבל" להורות דעבודה חשובה מפגלים בה, וכאן כתוב "ויטבול אצבעו בדם", להורות דטבילת אצבע היה עבודה חשובה כמו בחטאות הפנימיות, וטעמא ¹²⁷127 דהא היא היתה נשרפת בחוץ לעזרה ¹²⁸128 - ולכן אמר

בטעם
דבחטאת
חיצונה
דשמיני
למילואים
כחוב ג"כ
טבילת
אצבע

יוסף אור

- לשון הושטה והזמנה, וקשה דהא הוא הולכה שלא ברגל דקי"ל דלא הוא הולכה. ולהלן יבאר רבינו שאכן אהרן הוא זה שהוליך ברגל. ובעיקר הנידון ע"י בפנים יפות ובחי' הגרי"ז עה"ת, ובמשנת חיים ויקרא סי' ס'.

¹²⁶126. שם בפסוק ח': "ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו". והרי שחיטה כשרה בזר, ורק מקבלה ואילך מצות כהונה, בכ"ז דקדק אהרן לשחוט בעצמו כדי להתחנך בכל הד' עבודות. [ועי' תו"כ מכילתא דמלואים פרשה א-ד כל שבעת ימי המלואים כו' ה' משה שוחט ואהרן רואה כו'. ועי' משנת חיים ויקרא סי' נ"ב].

¹²⁷127. שנשתנה חטאת המילואים להחשב כחטאת פנימית.

¹²⁸128. שם פסוק י"א: "ואת הבשר ואת העור שרף באש מחוץ למחנה", וברש"י: "לא מצינו חטאת חיצונה נשרפת אלא זו של מילואים, וכולן ע"פ הדיבור". ובדבר זה דומה חטאת זו לחטאת הנעשית בפנים שאף היא נשרפת מחוץ לג' מחנות.

חוץ לזמנו, דהיינו שהולכים אחרי מחשבתו ולא איכפת לנו אם היא יכולה להתקיים או לא. וצ"ב כוונת רבינו בציון זה.

¹²⁴124. הנה מבואר בגמ' דחלוק דין טבילת אצבע האמור בחטאות, דבחטאות פנימיות דכתיב בה בלשון 'וטבל', הוי זה עבודה חשובה ואפשר לפגל בהם כבשאר עבודות, משא"כ בחטאות חיצונות דכתיב בהם רק 'ולקח' אין טבילת אצבע דידהו עבודה חשובה, וא"א לפגל בה. ורבינו עומד ע"ז דמצינו בהאי קרא דחטאת שמיני למילואים דכתיב בה דין טבילת אצבע בלשון "ויטבול" ולא רק 'ולקח', דאף דהיתה חטאת חיצונה, וצ"ב מ"ש משאר חטאות חיצוניות.

¹²⁵125. שם פסוק י"ב לגבי קרבן העולה: "וישחט את העולה וימציאו בני אהרן אליו את הדם כו'". ושם פסוק י"ח לגבי קרבן השלמים: "וישחט את השור ואת האיל זבח השלמים אשר לעם וימציאו בני אהרן את הדם אליו". וצ"ב מ"ש דבחטאת כתיב 'ויקריבו'. [וגם צ"ב, מה שפירש רש"י (עה"ת שם) "וימציאו

בתורת כהנים שהוא דורון לפיו של שטן¹²⁹, שנשרף כדין חטאת פנימי - וכיון דטבילת אצבעו היה עבודה חשובה, הרי קיים הולכה בהולכת אצבעו, ואם כן עשה כל ארבעה עבודות: שחיטה, קבלה - דשוחט מקבל כדאמר פ"ב דיומא (כ"ה ע"ב) - והולכה באצבעו. לכן כתוב "ויקריבו בני אהרן את הדם", שהם הקריבו הדם ועשו ההולכה ברגל¹³⁰. מה שאין כן בהנך כתיב "וימציאו" - שהוא עשה ההולכה ברגל להמזבח¹³¹, ופשוט.

(משך חכמה פרשת שמיני, ט' ח')

ס"א הואיל וכתוב ולקח וקא אתי קוף רמי להו אידיה בעי למישקל זימנא אחרייתו כו'

בגמרא יומא דף מ"ט ע"א: "בעי ר' פפא, חפן חבירו ונתן לתוך חפניו מהו, מלא חפניו בעינן והא איכא, או דילמא ולקח והביא בעינן והא ליכא"¹³², הא ודאי דמה שבתוך ידו אינו בולקח, רק שחבירו קיים הלכיה, אך בעי אם לא איכפת לן אם אחד לוקח ואחד מביא, אע"ג דולקח כתיב גם אמלוא חפניו, ועיין בתוספות שם (ד"ה

בגד ד
ולקח
בדיני
החורה

יוסף אור

עולה יפה כו', שאין מצותם מטעם הולכה, אלא דכדאי לפוסלה בזר ובמחשבה מדמינן להו להלוק. ולפ"ז צ"ב מה שכ' רבינו דאהרן נתחנך בעבודת הולכה בטבילת אצבע, והא באמת אי"ז הולכה רק שלענין לפגל וזרות מטעם הולכה נגעו בה, אבל באמת אינה הולכה, כיון דהויא הולכה שלא ברגל. וכ"ש דלא א"ש לדעת הרמב"ם למה שביארוהו האחרונים דלדידיה טבילת אצבע מפגלת משום דהויא בכלל הזייה, נע"י בקר"א ובליקוטי הלכות ובחי' הגרי"ז ז"ל להלן בדף ט"ו. וגם לפי הגי' בגמ' דלכו"ע הולכה זוטרותא פסלה, ע"י בחזו"א (סי' א') אות ט"ז) דטבילת אצבע גריעא מהולכה זוטרותא, דעדיין אינו עוסק בהולכה, ולפיכך בחטאות החיצונות אין טבילת אצבע עבודה, וע"ע בחזו"א (קמא סי' כ"ט אות ג') ושפ"א. ושם רבינו קאמר לדעת מ"ד דהולכה שלא ברגל שמה הולכה, וצ"ע.

¹³¹. כלומר, דבשאר הקרבנות הם רק נתנו לו, ואילו אהרן היה צריך לקרב ע"י הליכה ברגל את הדם אל המזבח. [ונמצא שנתחנך אהרן באותו יום גם בהולכה ברגל].

¹³². דבקרא כתיב (ויקרא ט"ז י"ב) "ולקח מלא המחטה גחלי אש מעל המזבח מלפני ה', ומלא חפניו קטרת סמים דקה, והביא מבית לפרכת", והספק בגמ' אם 'ולקח' קאי נמי על אותו כהן דקרינו ביה 'והביא'.

¹²⁹. ז"ל המכילתא (פרשת שמיני אות ג'): "ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת. מלמד שאמר לו משה לאהרן, אהרן אחי אע"פ שנתרצה המקום לכפר על עונותיך, צריך אתה ליתן לתוך פיו של שטן, שלח דורון לפניך עד שלא תיכנס למקדש שמא ישנאך בביאתך למקדש כו'". הרי דחטאת זו של אהרן היתה שונה ולתכלית אחרת משאר חטאות חיצוניות.

¹³⁰. ואילו אהרן רק סיים ההולכה ע"י הולכת אצבעו בלבד בעוד הוא עומד במקום אחד. וכן מבואר בפשטות הגמ' כאן דטבילת אצבע חשיב הולכה: "כיון דלא סגי דלא עביד לה ע"כ היינו הולכה", ופירש"י: שמולך הדם באצבעו לקרבו למזבח. וכן מבואר בהמשך הגמ' דלר"ש דלא פסלה מחשבה בהולכה לא פסלה מחשבה בטבילת אצבע.

אולם יעויין במשל"מ (פ"א מפסוה"מ ה"א) שבאר, דבאמת הא קי"ל דהולכה שלא ברגל לאו שמה הולכה, ולכן מה שחושב בהושטת יד למזבח אי"ז פיגול כיון דאי"ז הולכה ברגל, וא"כ ה"נ טבילת אצבע אי"ז הולכה, והא דאמרו בגמ' דמטעם הולכה נגעו בה: "הוא משום דאנן לא למדנו מן התורה אלא שבד' עבודות נפסל הזבח במחשבה, ובג' בזר דהיינו קבלה והולכה וזריקה, וכל עבודה שהיא חשובה דלא סגי בלאו הכי פוסל בה מחשבה זור, ומדמינו לה למאי דדמי לה טפי אע"פ שאין דמיון